

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΜΟΝΑΧΟΥ Π. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΓΙΑΣΜΟΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΙΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2014-2015.

19 Σεπτεμβρίου 2014

Μακαριώτατε,

Ἐκλαμπρότατε Γενικέ Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος,

Εἶναι πολύ μεγάλη ἡ σημερινή ἡμέρα γιά τήν Σχολή μας• τήν θεωροῦμε γενέθλιο ἡμέρα τοῦ σχολικοῦ ἔτους, διότι σήμερα διά τοῦ Ἀγιασμοῦ πού ἐτελέσθη ὑπό τῆς Ὑμετέρας θειοτάτης Μακαριότητος ἔγινε ἡ ἐπίκληση τοῦ τελεταρχικοῦ Πνεύματος γιά τόν φωτισμό μας καί τήν ἐνίσχυση τῶν προσπάθειῶν μας νά ἐπιτύχωμε ὄχι μόνο τήν ἱκανοποίηση τῶν γνωστικῶν μας στόχων, ἀλλά περισσότερο τήν ἐνίσχυση τῆς χριστοκεντρικῆς μας σκέψεως καί συμπεριφορᾶς καί τόν ἀρωματισμό τῶν ἔργων μας ἀπό τοῦ ἐκ τοῦ Παναγίου καί Ζωοδόχου Τάφου ἀναβλύζοντος ἀνεσπέρου καί ἀκτίστου θείου φωτός.

Εἶχαμε τήν μεγάλη εὐλογία νά τελεσθεῖ ὁ Ἀγιασμός ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ σχολικοῦ ἔτους σέ μία ἀτμόσφαιρα κατανύξεως ἀπό τόν Πατριάρχη τῆς Μητέρας τῶν Ἐκκλησιῶν, παρουσία οὗ Ἐκλαμπροτάτου Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος, τήν στιγμή κατὰ τήν ὁποία σέ ἄλλα σχολεῖα τῆς πατρίδας μας ὁ Ἀγιασμός θά τελεσθῇ μηχανικά ὡς μία τυπική διαδικασία καί ὄχι μία ἐνσυνείδητη συμμετοχή καί εἰσδεκτικότητα τῆς ἀγιαστικῆς του ιδιότητος.

Μακαριώτατε,

Ζοῦμε σέ μία ἀτμόσφαιρα ἀπαξιώσεως τῶν ἀξιῶν, ἐκφυλισμοῦ τῶν θεσμῶν καί ἀπομυθοποιήσεως τῶν προτύπων. Εἶναι πλέον ἐμφανής ἡ προσπάθεια νά ἀποστασιοποιηθεῖ τό ἐκπαιδευτικό μας σύστημα ἀπό τόν χριστοκεντρικό προσανατολισμό καί τήν ἀναφορά του στό Ἑλληνοχριστιανικό ἰδεῶδες. Οἱ ὥρες διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν ἄρχισαν νά συρρικνώνονται. Εἶναι μία συνειδητή προσπάθεια νά ἐπιτευχθεῖ ὁ ἐθισμός μας σ' αὐτήν τή συμπεριφορά καί ἡ ἀδιαμαρτύρητη στάση στή συνέχεια γιά τόν ἐξοβελισμό του ἀπό τόν κατάλογο τῶν διδασκομένων μαθημάτων. Τά θρησκευτικά σύμβολα ἄρχισαν νά ἀπομακρύνονται ἀπό τά σχολεῖα. Οἱ ἐνόητες διδασκαλίας τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος ἔχουν ἀποψιλωθεῖ ἀπό τίς χριστοκεντρικές τους ἀναφορές καί ἔπεται ἡ συνέχεια... Τό τραγικό εἶναι πῶς ὅλα αὐτά γίνονται ἐν ὀνόματι δῆθεν τῆς Δημοκρατίας, τῆς ὁποίας ἡ ἔννοια σέ ἀκαδημαϊκό ἐπίπεδο ἔχει διαστρεβλωθεῖ, καθ' ὅσον σημεῖο ἀναφορᾶς τῆς δέν εἶναι πλέον ἡ γνώμη τῶν πολλῶν ἀλλά ἡ εὐαισθησία ἔναντι τῆς γνώμης καί τῆς ιδιαιτερότητος τοῦ ἐνός, τουτέστιν

έναντι της γνώμης και της ιδεολογίας των παρεισάκτων αλλοθρήσκων και αλλογενών μεταναστών.

Είναι μεγάλη ή εύλογια όμως τόσο για τους μαθητές της Σχολής μας, όσο και για τους διδάσκοντες σ' αυτή, γιατί βρίσκεται στο απυρόβλητο αυτών των επιθέσεων.

Για έμας τό εκπαιδευτικό μας σύστημα θά έξακολουθήσει νά έχει σημείο αναφοράς του τό Έλληνοχριστιανικό Ίδεώδες μέ συνειδητοποίηση και αποδοχή της πραγματικότητας ότι ή σνάντηση Χριστιανισμού και Έλληνισμού ύπήρξε πραγματική τομή στην παγκόσμια ιστορία. Ό Χριστιανισμός ήταν ή δύναμη πού έπρόκειτο νά μεταμορφώσει πνευματικά, πολιτιστικά και πολιτικά ακόμη τον κόσμο και ό Έλληνισμός ήταν ό έν δύναμει τρόπος ζωής και σκέψης.

Τό Έλληνοχριστιανικό λοιπόν Ίδεώδες αποτελεί τήν σπονδυλική στήλη της Έθνικής μας ταυτότητας. Είμαστε έθνικά υπερήφανοι, γιατί οι άρχαίοι Έλληνες ήταν οι πρώτοι πού μελέτησαν, ίδρυσαν και όργάνωσαν τήν παιδεία και έρεύνησαν και έμβάθυναν τά φιλοσοφικά προβλήματα της.

Ό πολιτισμός της άρχαίας Ελλάδας είναι κατ' έξοχήν παιδευτικός. Κύριο μέλημά του είναι ή άγωγή του ανθρώπου σύμφωνα μέ τήν φύση του. Η έπίτευξη έπομένως της αúτογνωσίας του και ή έξ αυτού ανέλιξη του σέ άξιο κυβερνήτη του έαυτού του είναι ή βασική επιδίωξη αυτού του σκοπού.

Η άρχαία έλληνική παιδαγωγική σκέψη έλκεται από τά στοιχεΐα πού συνθέτουν τον όρο άρμονία. Φιλοδοξία της, ή άρμονική ανάπτυξη σώματος και ψυχής μέσα σέ μία διαρκή κατάσταση έλευθερίας του ανθρώπου.

Ό Έλληνικός πολιτισμός είναι κατ' έξοχήν παιδευτικός και τά συνθετικά στοιχεΐα των παραμέτρων του και της συνυφασμένης μ' αυτόν παιδείας, διαχρονικά επίκαιρα. Ξεκινούσε από τον άνθρωπο, για νά καταλήξει πάλι στον άνθρωπο μέ τον έξανθρωπισμό και τήν τελείωση πού ήθελε νά του δώσει ή μορφωτική του πορεία.

Η άσκηση όντως της παιδείας προϋποθέτει σέ διαχρονική τροχιά ένα πολιτισμό πού νά δίνει τό προβάδισμα στις πνευματικές άξίες και όχι τις υλικές. Αυτό βέβαια στάθηκε για τον δυτικό πολιτισμό ένα από τά σπουδαιότερα έπιτεύγματα του Έλληνικού πνεύματος.

Η έλευθερία επίσης είναι άπαραίτητη βάση για τήν θεμελίωση και ανάπτυξη της παιδείας και ένα από τά σημαντικότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της χριστοκεντρικής ζωής. Χωρίς αυτή, παιδεία, άγωγή δηλαδή του ανθρώπου δέν είναι δυνατόν νά ύπάρχει και νά εúδοκιμεί.

Ό άνθρωπος, σύμφωνα μέ τήν φιλοσοφία του Έλληνικού παιδευτικού πολιτισμού αποτελεί σύνθεση δύο καταστάσεων, της υλικής και της πνευματικής ή της πρόσκαιρης και της αιώνιας. Η Έλληνική παιδεία στοχεύει περισσότερο στην ύπηρεσία της παρούσης καταστάσεως και τήν προετοιμασία της ψυχής για τήν άλλη σοφία.

Η Έλληνική παιδεία έπομένως κατά τον Μ. Βασίλειο δέν είναι απόβλητη, αλλά άπαραίτητη για τήν μόρφωση, διότι προετοιμάζει τις ψυχές των νέων για τήν άλλη σοφία.

Ἡ χριστιανική, ὅμως, παιδεΐα ἔχει στό μεγαλύτερο φάσμα τῆς διαστάσεώς της Χριστοκεντρικό προσανατολισμό. Τό παιδαγωγικό της, ἐπομένως, στίγμα ὀριοθετεῖται ἀπό τόν βραχύ λόγο τῆς Γενέσεως «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ’ εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ’ ὁμοίωσιν».

Αὐτός ὁ προσανατολισμός ὁδηγεῖ στήν οἰκοδόμηση χρηστοῦ καί ἐναρέτου ἀνθρώπου πού καταλήγει στήν ἀγιότητα καί τήν θέωση.

Συνεπῶς, παιδεύομαι χριστιανικά, σημαίνει μαθαίνω νά ἀγαπῶ, σημαίνει μαθαίνω νά συγχωρῶ, νά γαληνεύω τήν ψυχή μου μέ τήν δύναμη τῆς πίστεώς μου στόν θεό καί τήν πρόνοιά Του γιά τά πλάσματά Του.

Παιδεύομαι χριστιανικά σημαίνει μαθαίνω τήν ἔννοια τοῦ πλησίον, πού ἦταν ἄγνωστη στήν Ἑλληνική φιλοσοφία, καί καλλιεργεῖται ἔτσι μέσα μου ἡ ἀδελφосύνη, ἔξω ἀπό γεωγραφικά ὅρια καί ἔξω ἀπό προκαταλήψεις ὡς πρός τήν προέλευση, τή γλῶσσα, τό χρῶμα, τό παρελθόν ἢ τήν ταυτότητα τῶν ἄλλων.

Παιδεύομαι χριστιανικά, σημαίνει ἀκόμα, μαθαίνω νά ὑπακούω στίς ἐσωτερικές φωνές τῆς συνειδήσεώς μου, νά δέχομαι τόν αὐτοέλεγχο γιά τίς πράξεις μου καί νά μετανιώνω γιά ὅσα σφάλματα ἔπραξα, νά ζητῶ καί νά παρέχω, ὅταν μοῦ ζητοῦν, συγγνώμη, νά ἐξιλεώνομαι μέ τά δάκρυα τῆς μετανοίας καί μέ τήν προσέγγιση τοῦ θεοῦ, μέσα ἀπό τήν διά τῆς προσευχῆς συνομιλία μου μαζί Του.

Ἡ χριστιανική ἐπομένως παιδεΐα ὑπηρετεῖ περισσότερο τήν μέλλουσα κατάσταση τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ἐνῶ ἡ κοσμική ἢ θύραθεν, τήν παρούσα, τήν πρόσκαιρη.

Ὁ Ἑλληνισμός ἐνούμενος μέ τόν χριστιανισμό, βρῆκε τήν ὀριστική ταυτότητά του μέσα στήν Ὁρθοδοξία. Ἡ Ἑλληνική αὐτοσυνειδησία ἐγίνε Ἑλληνορθόδοξη καί μ’ αὐτό τό περιεχόμενο ἔζησε καί ἐμεγαλουργήσε τόσους αἰῶνες. Κάθε ἀπόπειρα συνεπῶς ἀπορθοδοξοποιήσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὡς ἀπεκκλησιοποιήσεώς του, θά ἐπαναλαμβάνει τό ἀπονεννημένο διάβημα τοῦ Ἰουλιανοῦ καί τοῦ Πλήθωνος.

Ὁρθοδοξία καί Ἑλληνισμός ἔχουν συνυφανθεῖ μέ ἀκατάλυτα νήματα καί εἶναι μία «ἐν πλήρει δυνάμει» ἐλπιδοφόρα πραγματικότητα. Συνεπῶς κάθε δίλημμα σήμερα, τοῦ τύπου «Ὁρθοδοξία ἢ Ἑλληνισμός» εἶναι ὅχι μόνο πλαστό, ἀλλά καί ἐθνοκτόνο. Κάθε ἀποσυνύφανση τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπό τήν Ὁρθοδοξία δέν συνιστᾷ τραγικό μόνο διαμελισμό τῆς ὑπάρξεώς μας, ἀλλά καί καθαρό παραλογισμό, γιατί «ὅπου χάνεται ἡ Ὁρθοδοξία, χάνεται καί ὁ Ἑλληνισμός».

Μακαριώτατε,

Ὑπό τόν φωτισμό τοῦ τελεταρχικοῦ Πνεύματος καί τήν ἐνίσχυση τῆς θείας χάριτος, Σᾶς διαβεβαιώνουμε πῶς θά καταβάλωμε κάθε δυνατή προσπάθεια νά ξεπεράσωμε τά καθημερινά παιδευτικά μας προβλήματα καί νά ἱκανοποιήσωμε τίς προσδοκίες τόσο τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὅσο καί τῶν παραμέτρων τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος, πού ἐπιδροῦν συνθετικά στήν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ τῆς ἀγωγῆς.

Ἐπιγραμματικά ὑπογραμμίζω τά κομβικά σημεῖα τῆς προσπάθειας αὐτῆς:

Συνεπεῖς πρός τίς σύγχρονες παιδαγωγικές ἀρχές, ὀφείλομε νά ἀναγνωρίσωμε ὅτι

οἱ μαθητές μας, ὅπως εἶπατε κι Ἑσεῖς καί ὅπως ἄλλωστε καί οἱ μαθητές ὅλων τῶν σχολείων εἶναι δύο ταχυτήτων. Δέν βρίσκονται ὅλοι στό ἴδιο ἐπίπεδο μαθήσεως, γι' αὐτό καί ἀπαιτεῖται, ἀφ' ἑνός μέν ἡ ἐξατομίκευση τῆς διδασκαλίας καί ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐνισχυτική διδασκαλία γιά τήν βελτίωση τῆς ἀποδόσεώς τους, ὅπως κι Ἑσεῖς πολύ σοφά μᾶς τονίσατε.

Γνωρίζομε ὅτι ἡ σχολική ἀποτυχία, πού εἶναι συνέπεια τῶν μαθησιακῶν δυσκολιῶν, δέν πρέπει νά ἀποδίδεται ἀποκλειστικά καί μόνο στόν μαθητή. Καί τό τονίζω ὅλως ἰδιαιτέρως αὐτό. Εἶναι μέγιστο παιδαγωγικό σφάλμα νά ἀποδίδονται ὅλες οἱ εὐθύνες σ' αὐτόν. Συνήθως ἡ ἀποτυχία αὐτή ὀφείλεται στή συνθετική ὑπολειτουργία ὀρισμένων ἢ τοῦ συνόλου τῶν παραμέτρων τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ μας συστήματος, οἱ κυριότεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ δάσκαλος, ἡ μέθοδος διδασκαλίας, τό νοητικό καί αἰσθητικό περιβάλλον, ἡ ὑλικοτεχνική ὑποδομή τοῦ σχολείου, ἡ ὑποβλητικότητα τῆς αἵθουσας διδασκαλίας, ἡ τάξη καί ἡ καθαριότητα τῆς σχολικῆς μονάδας κ.ἄ.

Κατά τήν κυρίαρχη παιδαγωγική ἀντίληψη, ἡ σπουδαιότερη ἐκ τῶν ὡς ἄνω παραμέτρων ἑνός ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, καί τό τονίζω πάλι ὅλως ἰδιαιτέρως αὐτό, εἶναι ἀφ' ἑνός μέν ἡ μέθοδος διδασκαλίας καί ἀφ' ἑτέρου ἡ παιδαγωγική ἀτμόσφαιρα τῆς σχολικῆς αἵθουσας, μέσα στήν ὁποία συντελεῖται ἡ διαδικασία τῆς μαθήσεως. Ἄν ἡ διδασκαλία εἶναι ἀμέθοδη καί ἂν ἡ σχολική ἀτμόσφαιρα δέν βρίσκεται στήν κατάσταση πού πρέπει, τότε ὁ μαθητής κουράζεται καί τότε ἡ προσοχή του εὐρίσκεται πολύ μακριά καί ἐπομένως καθίσταται ἕνας προβληματικός μαθητής. Ἐκ τῶν πραγμάτων δηλ. ἀδικεῖται κατάφωρα ὁ μαθητής, ἂν ἀβασάνιστα φορτώνωμε μόνο στήν πλάτη του τήν εὐθύνη γιά τήν σχολική ἀποτυχία.

Προσωπικά, δίνωμε συνεχῶς μεγάλη σημασία στήν αἰσθητική ἀγωγή, γι' αὐτό καί ἀντιμετωπίζομε μέ σχολαστικότητα τήν καθαριότητα τῆς Σχολῆς καί τήν διείσδυση στούς συνθετικούς ἰστούς τοῦ ὠραίου καί τῆς τέχνης. Εἶναι δέ αἰσθητική ἀγωγή ἡ ἀγωγή τῶν αἰσθήσεων καί τοῦ πνεύματος μέσα ἀπό ὅλες τίς μορφές τοῦ ὠραίου, ὅπως αὐτό τό ὠραῖο ἀποκαλύπτεται, τόσο στά ἔργα τέχνης, ὅσο καί στή φύση, ἐπομένως στό περιβάλλον πού ζοῦμε. Αὐτό θά ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα καί τήν εὐαισθησία τοῦ ἀτόμου νά διακρίνει τήν ποιότητα τῆς ἀνθρωπίνης πράξεως καί συνεπῶς τήν καλαισθητική προπαρασκευή καί τήν ἠθική τελείωση τοῦ ἀνθρώπου.

Δρ. Νικόλαος Ζέρβης

Παιδαγωγός, Θεολόγος, Οἰκονομολόγος

Σχολάρχης Πατριαρχικῆς Σχολῆς Ἱεροσολύμων.